

Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi

Başvuru/Received: 26.09.2017 Kabul/Accepted: 24.09.2018

Sınıf Öğretmenliği Adaylarının Yaratıcı Dramaya İlişkin Algıları ve Tutumları Üzerine Bir Çalışma

Bilge KUŞDEMİR KAYIRAN

Dr. Öğrt. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültesi, kbilge01@gmail.com

ÖZET

Araştırmanın amacı; öğretmen adaylarının drama kavramına ve dramayı uygulamaya yönelik görüşlerinin incelenerek, yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz-yeterlik algılarının ve yaratıcı dramaya ilişkin tutumlarının geliştirilmesidir. Çalışma, bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesi sınıf eğitimi ana bilim dalında üçüncü sınıfta öğrenim gören 34 öğretmen adayıyla, 2016-2017 öğretim yılı güz yarısında toplam 11 hafta, üçer saatlik oturumlardan oluşan toplam 33 saatlik atölye şeklinde gerçekleştirilmiştir. Karma yöntemle göre planlanan araştırmada açılımlı sıralı desen kullanılmıştır. Veriler, Can ve Cantürk-Günhan (2009) tarafından geliştirilen "Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Öz-Yeterlik Algısı Ölçeği", Adıgüzel (2006c) tarafından geliştirilen "Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği" ve yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Nicel veriler, eşli gruplar t-testi ile analiz edilirken; nitel verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Ölçeklerden elde edilen öntest ve sontest bulguları değerlendirildiğinde, yapılan uygulamanın, öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz-yeterlik algılarına ve tutumlarına olumlu yönde katkı sağladığı söylenebilir. Öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde, adaylar uygulama sonrasında drama planı hazırlama ve uygulama konusunda kendilerine daha fazla güvendiklerini ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcı drama, öz-yeterlik algısı, tutum, sınıf öğretmenliği.

A Study on the Perceptions and Attitudes of Prospective Primary School Teachers on Creative Drama

ABSTRACT

The purpose of the research; to examine the views of elementary school prospective teachers on drama concept and drama practice and to develop prospective teachers' self-efficacy perceptions and attitudes towards using the creative drama method. The study was conducted in a 33-hour workshop consisting of three-hour sessions for totally 11 weeks between September-December 2016 with 34 prospective teachers studying in the third grade in the Primary School Department at the Faculty of Education at a state university. Sequential explanatory design was used as a mixed method designs. "Self-Efficacy Perceptions Scale Towards Using the Creative Drama Method", "Attitude Scale for the Creative Drama Course" and "Semi-Structure Interview Form" were used to collect data. When the pre-test and post-test findings were assessed, it could be stated that the practice conducted has a positive impact on the teachers' self-efficacy perceptions and attitudes towards using the creative drama methods. When the prospective teachers' opinions were assessed, it was revealed that all had self-confidence to prepare and practice a drama plan after the implementation.

Key Words: Creative drama, self-efficacy beliefs, attitude, classroom teaching.

GİRİŞ

Günümüz eğitim sistemlerinde öğretmenlerden, öğrencilerine bilgileri ve düşünceleri olduğu gibi aktarmaları değil, bilgilerin öğrenciler tarafından keşfedileceği, yaparak-yaşayarak öğrenecekleri ortamlar oluşturmaları beklenmektedir. Ezbere dayalı öğrenmeye karşı geliştirilen ve "yaparak-yaşayarak öğrenme" ortamı olarak tanımlanabilecek en etkili yaklaşımlarından biri de yaratıcı dramadır. Yaratıcı drama; doğaçlama, rol oynama v.b. tiyatro ya da drama tekniklerinden yararlanılarak, bir grup çalışması içinde, bireylerin bir yaşantıyı, bir olayı, bir fikri, bir eğitim ünitesini, kimi zaman da bir soyut kavramı ya da davranışı, eski bilişsel örüntülerin yeniden düzenlenmesi yoluyla ve gözlem, deneyim, duygu ve yaşantıların gözden geçirildiği 'oyunsu' süreçlerde anlamlandırması, canlandırmasıdır (San, 1996, s.149). Adıgüzel (2010, s.56) de yaratıcı dramayı, bir grupta ve grup üyelerinin yaşantılarından yola çıkarak, bir amacın, düşüncenin, doğaçlama, rol oynama vd. tekniklerden yararlanarak canlandırılması olarak tanımlamıştır.

Yaratıcı dramanın, başta etkili bir *öğretim yöntemi* olmasının yanı sıra, *sanat eğitimi alanı* ve bir *disiplin* olarak da bireyin çok yönlü gelişimine olanak verdiği söylenebilir. Drama hem duyuların eğitimiyle başlayarak bütüncül bir estetik anlayış oluşturmaya hem de yaşanan süreci betimleme, açıklama ve kontrol edebilmeyi sağlamada yardımcı olur (Üstündağ, 1998). Eğitim sistemi içinde yaratıcı dramanın genel hedefleri olarak; yaratıcılık ve estetik gelişimi sağlama, eleştirel ve bağımsız düşünme becerisi, sosyal gelişim ve birlikte çalışma alışkanlığı, dil ve iletişim becerilerini kazandırma, kendini tanıma, gerçekleştirme, kendine güven duyma, karar verme, işbirliği yapabilme becerilerini, imgelem gücünü, duygularını ve düşüncelerini geliştirme, empati kurma, farklı olay, olgu ve durumlarla ilgili deneyim kazanma, problem çözme, soyut kavramları ya da yaşantıları somutlaştırma, bireyler arasındaki farklılıklara hoşgörüle bakabilmeyi sağlama (San, 1990; Üstündağ, 1998, s.31-32; McCaslin, 2000; Adıgüzel, 2010) sayılabilir. Wagner (2002) da dramanın kavramayı geliştirme, geniş bir bakış açısı kazandırma ve yaşam ile derinlemesine bağlar kurmayı hedeflediğine dikkati çekmiştir. Bu hedeflerin yerine getirilmesinde, drama etkinliklerini gerçekleştiren drama liderinin/öğretmenin drama bilgisi, dramayı ne derecede etkili kullandığı diğer bir deyişle aldığı drama eğitimi oldukça önemlidir.

Drama dersinin belirtilen içeriğinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesinden, öğrenme yaşantılarının düzenlenmesinden ve sözü edilen drama amaçlarının gerçekleştirilmesinden birinci derecede sorumlu olan kişi drama dersi öğretmenidir. Yaratıcı dramada süreci tasarlayan, biçimlendiren, yöneten kişi olan drama lideri/öğretmeni, drama sürecinin en önemli ögesidir. Drama lideri, her şeyden önce drama tekniklerini ve oyunu iyi bilen, iletişime açık ve istekli, gerektiğinde tiyatro tekniklerinden yararlanabilen, yaratıcı, katılımcı çözümleyici kişidir (Adıgüzel, 2006a). Drama sürecini yönlendirecek olan liderin/öğretmenin söz edilen bu özelliklere sahip olması, sürecin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesinde çok önemli görülmektedir. Bu konuda yaptığı çalışmasında Okvuran (2003, s.86-87), drama öğretmenin becerilerini ve yeterliklerini tanımlamış ve bir drama öğretmenin drama teknikleri bilgisine, drama dersini planlayabilme becerisine, olumlu bir drama ortamı yaratabilme becerisine, anında yeni doğaçlama/oyun planlayabilme becerisine, öğrencilerin drama performansını değerlendirme, geri bildirim verme ve drama ortamında karar verme sorumluluğuna sahip olabilmemesinin önemini vurgulamıştır.

Yaratıcı dramanın derste bir yöntem olarak kullanılabilmesi, diğer bir deyişle drama eğitiminin başarıya ulaşabilmesi için, öğretmenlerin bilgi ve becerilerinin yanı sıra drama yöntemini kullanmaya yönelik öz-yeterliğe

sahip ve tutumlarının da olumlu olması beklenmektedir. Susar-Kırmızı ve Saygı'nın (2015) da belirttiği gibi drama sürecinde kazanım cümlesinin oluşturulmasından, değerlendirmeye kadar sürecin sağlıklı bir şekilde ilerleyebilmesi için bu aşamaları yöneten öğretmenin mesleki özgüven duygusunu yani öz-yeterlik duygusunu kazanmış olması gerekmektedir. Yaratıcı drama dersi aracılığıyla verilmesi planlanan her türlü kazanımın gerçekleştirilmesinde dramanın uygulayıcısı olan öğretmen oldukça önemli bir yere sahiptir.

Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının yaratıcı drama kullanımına ilişkin öz-yeterliklerinin ve tutumlarının araştırıldığı yurt içinde yapılan çalışmalar incelendiğinde, Uzun (2016), Kırbaşoğlu-Kılıç ve Eyüp (2013) ile Altıntaş ve Kaya (2012) tarafından yapılan çalışmalar sonucunda, yaratıcı yöntemini kullanmaya yönelik öz-yeterlik algılarının orta düzeyde, Güler (2015), Aslan (2014), Çetingöz (2012) ve Turan, Kuşoğlu ve Albayrak (2012) ise orta düzeyin üzerinde olduğunu belirlemişlerdir. Buna paralel olarak Maden (2010), Türkçe öğretmenleriyle yaptığı çalışmada, öğretmenlerin drama öz-yeterliklerinin orta düzeyin üzerinde olduğunu; Tutuman ve Yıldız-Demirtaş (2013) ise, drama uygulaması ve dramaya ait teknik kavramları bilme ve uygulamaya yönelik yeterliklerinin, yaratıcı dramayla ilgili diğer yeterliklerine göre daha düşük seviyede olduğunu belirlemiştir. Benzer şekilde Yıldırım (2008) da öğretmenlerin, drama ve drama uygulamalarına yönelik yeterlikler alanında yetersiz bilgiye sahip olduklarını ifade etmiştir. Dramaya ilişkin tutuma yönelik çalışmalarda ise, öğretmen ve öğretmen adaylarının tutumlarının yüksek ya da ortalamanın üzerinde olduğu (Ekiz ve Duman, 2016; Altıntaş ve Kaya, 2012; Başçı ve Gündoğan, 2011; Yıldırım, 2011; Fenli, 2010; Ünal, 2004) ya da orta düzeyde olduğu (Uzun, 2016; Yönel, 2004) tespit edilmiştir.

Yine ilgili alanyazında, öğretmenlerin drama yöntemini uygulama düzeyleri incelendiğinde, Kıdam (2013) tarafından yapılan çalışmada, fen ve teknoloji öğretmenlerinin yaklaşık olarak yarısının drama teknikleri ile ilgili bilgi sahibi oldukları ve drama tekniklerini öğrenme-öğretme sürecinde kullandıkları belirlenmiştir. Koç (2013) ise öğretmenlerin, drama uygulama yeterliği açısından kendilerini yeterli gördüklerini ancak drama tekniklerini az kullandıklarını ya da hiç kullanmadıklarını tespit etmiştir. Benzer şekilde Dellal ve Kara'nın (2010) araştırmasına katılan öğretmen adayları ve öğretmenlerin drama teknikleri konusunda yeterli bilgi ve donanıma sahip olmadıkları belirlenmiştir. Aykaç ve Köğce (2014) tarafından yapılan çalışmada da sınıf öğretmenleri matematik dersinde drama yöntemini ara sıra kullandıklarından söz etmişlerdir. Metinnam (2017) tarafından yapılan çalışmada ise öğretmen adaylarının yaratıcı drama oturumu planlama

sürecinde çeşitli sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir. Akyel ve Çalışkan (2013) tarafından yapılan çalışmada da okul öncesi öğretmenlerinin dramayı uygulama ve değerlendirmede kendilerini yeterli bulurken; dramayı planlama konusunda kendilerini daha az yeterli buldukları ifade edilmiştir. Araştırma kapsamında, öğretmen adaylarıyla yapılan ön görüşmelerde, adalara drama dersi ile ilgili yaşadıkları en büyük sıkıntının ne olduğu sorulmuştur. Öğretmen adayları en çok, dersi planlama konusunda sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Yukarıda özetlenen araştırma bulguları genel olarak değerlendirildiğinde, öğretmen ve öğretmen adaylarının yaratıcı drama kullanımına ilişkin öz-yeterliklerinin çok yüksek düzeylerde olmadığı, uygulamada drama tekniklerine çok fazla yer vermedikleri ve planlama sürecinde sorun yaşadıkları söylenebilir. Uygulamada drama tekniklerine çok fazla yer verilmemesi, öğretmenlerin drama kullanımına ilişkin öz-yeterliklerinin düşük olmasına ve dramanın aşamalarını ve tekniklerini teorik olarak bilmelerine rağmen, uygulamaya aktarmada zorlanmalarına bağlanabilir.

Bu çalışma ile öğretmen adaylarının, yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz-yeterlik algılarını ve dramaya ilişkin tutumlarını geliştirerek, dramayı planlayabilme ve uygulayabilme süreçlerine katkıda bulunmak hedeflenmiştir. Ayrıca, bu çalışmanın, sadece sınıf öğretmenliği eğitimi programlarına değil, öğretmen yetiştiren diğer programlara da katkı sağlaması beklenmektedir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; öğretmen adaylarının drama kavramına ve dramayı uygulamaya yönelik görüşlerinin incelenerek, yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz-yeterlik algılarının ve yaratıcı dramaya ilişkin tutumlarının geliştirilmesidir. Araştırmanın amacına yönelik alt araştırma soruları aşağıdaki gibidir:

1. Öğretmen adaylarının drama dersinin amacı ile ilgili görüşleri nelerdir?
2. Drama kavramının öğretmen adaylarına çağrıştırdığı kavramlar nelerdir?
3. Öğretmen adaylarının bir dersin yaratıcı drama yöntemiyle işlenmesine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Öğretmen adaylarının drama planı hazırlama ve uygulama konusundaki yeterliliklerine ilişkin görüşleri nelerdir?

5. Öğretmen adaylarının drama atölyesine katılma öncesi ve sonrasında yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz-yeterlik algı puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
6. Öğretmen adaylarının drama atölyesine katılma öncesi ve sonrasında yaratıcı drama dersine yönelik tutum puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?

YÖNTEM

Karma yönteme göre planlanan araştırmada açılımlayıcı sıralı desen kullanılmıştır. Açılımlayıcı desen; içinde araştırmacının nicel bir aşamayı yöneterek başladığı ve ikinci bir aşamayla özel sonuçlar aramaya başladığı bir karma yöntem desendir. Nitel olan ikinci aşamada, ilişkili sonuçları daha derin açıklamaya odaklanılır (Creswell, ve Plano-Clark, 2014).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2016-2017 öğretim yılında, bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesi sınıf eğitimi ana bilim dalında üçüncü sınıfta öğrenim gören 20'si kız, 14'ü erkek olmak üzere toplam 34 öğretmen adayı oluşturmuştur. Çalışma, sınıf eğitimi ana bilim dalının beşinci yarıyılında yer alan "Drama" dersinde toplam 11 hafta süreyle gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların yaratıcı drama ile ilgili herhangi bir tecrübeleri bulunmamaktadır. Araştırmada görüşmenin yapılacağı grup seçilirken ise, amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt örneklemede, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılması esas alınmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2006). Bu çalışma kapsamında da araştırmacı tarafından önceden belirlenen ölçütler; "cinsiyet", "öntest puanları" ve "başarı durumları" olarak belirlenmiştir. Belirlenen bu ölçütlere göre öğretmen adayları seçilirken ilk olarak öntestler uygulanmış ve alınan puanlara göre alt-orta-üst gruplara ayrılmışlardır. Daha sonra bu gruplar içerisinde genel not ortalamalarına göre başarılı, orta düzeyde ve daha az başarılı yedişer öğrenci olmak üzere toplam 21 öğrenci, cinsiyet dağılımına da dikkat edilerek seçilmiştir. Böylece, yapılan uygulamaya ilişkin farklı başarı düzeyine, tutum ve öz-yeterlik algısına sahip öğretmen adaylarından farklı bakış açıları elde edilmeye çalışılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler, "Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Öz-Yeterlik Algısı Ölçeği", "Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği" ve yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen verilerle

toplanmıştır. Can ve Cantürk-Günhan (2009) tarafından geliştirilen "Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Öz-Yeterlik Algısı Ölçeği", 5'li Likert tipte (1=Hiç Katılmıyorum, 5=Tamamen Katılıyorum) 47 maddelik bir ölçektir. Ölçekte, otuz altı madde olumlu, on bir madde olumsuz olarak ifade edilmiştir. Tek faktör altında toplanmış olan ölçeğin Cronbach Alpha değeri .96 olarak bulunmuştur (Can ve Cantürk-Günhan, 2009, s.39).

Araştırmanın diğer bir veri toplama aracı da Adıgüzel (2006c) tarafından geliştirilmiş olan "Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği"dir. Ölçek 50 maddeden oluşan ve 5'li Likert tipte (5=Tamamen Katılıyorum, 1=Hiç Katılmıyorum) bir ölçektir. Tek faktörlü bir yapıya sahip olan ölçeğin, faktör yüklerinin 0.71 ile 0.32, madde toplam korelasyonlarının ise 0.66 ile 0.31 arasında değiştiği; Cronbach Alpha güvenirlik katsayısının .90 olduğu belirlenmiştir. Öz-yeterlik algısı ve tutum ölçeği, çalışmada öntest ve sontest olarak kullanılmıştır.

Araştırmanın diğer bir veri toplama aracı olan "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" ile çalışmanın başında ve sonunda yapılan görüşmelerle öğretmen adaylarına, drama dersinin amacı, dramanın çağrıştırdığı kavramlar, bir dersin yaratıcı drama yöntemiyle işlenmesine ilişkin görüşleri, drama planı hazırlama ve uygulama konusunda kendilerini nasıl hissettikleri gibi sorular sorulmuştur. Görüşme formu, geçerlik çalışması kapsamında, biri drama, biri ölçme-değerlendirme, biri de program geliştirme alanında olmak üzere üç uzmanın görüşüne sunulmuştur. Gelen öneriler ve beş öğretmen adayıyla gerçekleştirilen pilot uygulama sonucunda görüşme formuna son şekli verilmiştir.

Uygulama

Uygulama, 2016-2017 öğretim yılı güz yarıyılında sınıf eğitimi ana bilim dalının beşinci yarıyılında yer alan "Drama" dersinde, 11 hafta süreyle, haftada üçer saatlik oturumlarla, toplam 33 saatte gerçekleştirilmiştir. Asıl uygulamaya başlamadan önce 2015-2016 öğretim yılı bahar yarıyılında sınıf eğitimi ana bilim dalının altıncı yarıyılında yer alan "Topluma Hizmet Uygulamaları" dersini alan öğretmen adaylarından gönüllü olan 22 sınıf öğretmeni adayıyla 21 saatlik bir pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulamada da asıl uygulamada kullanılan veri toplama araçları kullanılmıştır. Öntest ve sontestten elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, yapılan yedi haftalık uygulamanın, öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz-yeterlik algılarını ve tutumlarını olumlu yönde geliştirdiği belirlenmiştir; görüşme verilerinin de nicel bulguları desteklediği görülmüştür. Pilot uygulama ile atölyelerde yapılan uygulamaların amaca hizmet edip etmediği, planlanan süreyi aşip aşmadığı

denenmiştir. Sonuçta bazı etkinliklerin yeri değiştirilmiş, kısaltılarak uygulanmış veya tamamen değiştirilmiştir.

Asıl uygulamanın başlangıcında, öntestler uygulanmış ve ön görüşmeler yapılmıştır. Çalışma kapsamında, öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz-yeterlik algılarını geliştirmek amacıyla, dramanın çeşitli derslerde yöntem olarak kullanım örneklerinin yer aldığı atölyeler planlanmıştır. Atölyelerde ilk üç hafta katılımcıların birbiriyle, mekanla ve liderle etkileşimini sağlamaya yönelik tanışma ve ısınma çalışmaları (isim çalışmaları, isim zinciri, ad akım çemberi, parmak kapmaca oyunu, ev sahibi-kiracı oyunu, balık ağı, ayna çalışması, güven çalışmaları vb.) yapılmıştır. Daha sonraki iki atölyede, drama dersinin aşamaları ve dramanın planlanması üzerine çalışılmıştır. Sonraki beş atölyede katılımcıların, yaratıcı dramanın Türkçe, fen bilgisi, sosyal bilgiler, hayat bilgisi ve matematik derslerindeki kullanımına yönelik farkındalık geliştirmeleri amaçlanmıştır. Hazırlanan atölye planları, öğretmen adayları ile birlikte uygulanmıştır. Diğer bir deyişle, "fen bilgisinde drama" konusunun ele alındığı hafta, öğretmen adaylarının 4. Sınıf Fen bilgisi dersi için hazırlanan planda yazılı olan etkinlikleri bizzat uygulayarak deneyim kazanmaları amaçlanmıştır. Her oturumun sonunda yapılan değerlendirmelerde, uygulanan ders planının hangi sınıf düzeyi için ve hangi ders kapsamında hazırlandığı, hangi kazanımları gerçekleştireceği üzerine konuşulmuş ve yapılan etkinlikler, ders planı çerçevesinde değerlendirilmiştir. Yine her oturumun sonunda, öğretmen adaylarından o gün ele alınan ders kapsamında, yaratıcı dramanın yöntem olarak kullandığı bir ders planı hazırlamaları istenmiştir. Son atölyede de katılımcılar gruplara ayrılarak istedikleri bir derse yönelik olarak drama planı hazırlamışlardır ve hazırlanan planlara dönütler verilmiştir. Altıncı hafta uygulanan atölye örneği aşağıdaki gibidir:

Altıncı Oturum

Ders: Drama

Konu: Türkçe dersinde drama

Grup: 34 öğretmen adayı (K:20, E:14)

Süre: 3 saat

Mekan: Drama dersliği

Yöntem ve Teknikler: Yaratıcı drama yöntemi; rol oynama, doğaçlama

Araç ve Gereç: Gazete kağıdı, CD (Yeah-Usher), "Yüksek Evde Oturanların Türküsü, Ağaç Sevgisi, Kış, Ailemiz ve Öğretmen" adlı şiirler, tekerlemeler

Kazanım: Katılımcılar, yaratıcı dramanın Türkçe derslerindeki kullanımına yönelik farkındalık geliştirir.

Süreç

A - Hazırlık/Isınma

Etkinlik 1. Öğrencilerin hareketli müzik eşliğinde karışık olarak dans etmeleri istenilir.

Etkinlik 2. İkili sırt sırta yürüyüşler, dörtlü sırt sırta yürüyüşler, sekizli sırt sırta yürüyüşler yapılır. Tüm gruplar yapışarak, yürüyüş yapılır.

Etkinlik 3. "Kuyruk Kapmaca Oyunu": Herkesin arkasına gazeteden yapılmış birer kuyruk takılır. Kuyruğun bir kısmı dışarı bırakılır. Amaç; başkalarının kuyruğunu almak ama aynı zamanda da kendi kuyruğunu korumak. Sona kalan iki kişi alkışlanır.

Etkinlik 4. İkili eş olunur. Eşlerden biri avuç içini diğerinin göz hizasında tutar. Diğer eşin görevi avucu takip etmektir. Takip edilen kişi istediği gibi hareket edebilir. Bir süre sonra eşler görev değiştirir. Son aşamada eşler göz göze bakarak serbest şekilde hareket eder. *(Tülây Üstündağ'ın liderlik eğitimi programı I. aşama atölyesinden uyarlanmıştır.)*

Etkinlik 5. "Köpek balığı – katil kim oyunu": Mekanda dağınık bir şekilde durulur ve gözler kapatılır. Liderin diğerlerine fark ettirmeden dokunduğu kişi ebe olur (köpek balığı). Ebe grupla birlikte mekanda serbest yürür. Yanından geçtiği kişilerle göz kontağı kurar ve göz kırparak karşısındakini öldürür. Ebenin göz kırptığı kişi içinden üçe kadar sayar ve "öldüm" diyerek oyundan çıkar. Bu arada diğerleri de köpek balığının kim olduğunu bulmaya çalışırlar. Yanlış tahmin yapanlar oyundan çıkar. Eğer katılımcılardan üçü köpek balığının kim olduğunu tahmin ederse köpek balığı yanmış olur.

(2. versiyon): Oyun iki ebe ile oynanır. Eğer köpekbalıkları birbirini öldürürlerse bozuntuya vermeden oyuna devam edilir. Bu arada diğerleri de köpek balıklarının kim olduğunu bulmaya çalışırlar. Yanlış tahmin yapanlar da oyundan çıkar.

Etkinlik 6. Öğrenciler dörderli gruplara bölünür. Her gruba dörder adet tekerleme verilir. Tekerlemeleri takılmadan söyleyen grup alkışlanır.

- Al şu takatukaları takatukacıya takatukalattırmak için götür. Takatukacı takatukaları takatukalattırmazsa, takatukaları takatukacıdan takatukalattırmadan getir.

- Dal sarkar kartal kalkar,

- Şu köşe yaz köşesi,

Kartal kalkar dal sarkar,

Şu köşe kış köşesi,

Dal kalkar kantar tartar.

Ortadaki su şişesi.

- Şu yoğurdu sarımsaklasak da mı saklasak? Sarımsaklamasak da mı saklasak?

Ara değerlendirme: Katılımcılara neler hissettikleri sorulur. Yapılan tüm çalışmalar tahtaya listelenir ve ne amaçla yapıldığı ile ilgili konuşulur. Katılımcıların bu çalışmalar sırasında hem bedenem hem zihnen dramaya hazırlanıp hazırlanmadıklarını düşünmeleri istenir.

B- Canlandırma

Etkinlik 1. Katılımcılar, dört gruba ayrılır. Her gruba “Yüksek Evde Oturanların Türküsü” adlı şiiri ve aşağıdaki konuları verir. Verilen konuya uygun canlandırmaların hazırlanması için süre verilir. Sürenin sonunda, canlandırmalar sırayla izlenir.

1. grup: Evleri yüksek kuran insanlar kimlerdir? Bu sorunun yanıtının canlandırılması
2. grup: Şiirin ana duygusunun canlandırılması
3. grup: Şiirdeki sebep-sonuç ilişkisinin canlandırılması
4. grup: Şiirdeki engelin oynanması canlandırılması

Etkinlik 2. Tahtaya alt alta gelecek şekilde A, B, C, D yazılır. Okunan ve canlandırılan şiirle ilgili, katılımcılardan, verilen yönergelere uygun sözcükler söylemeleri istenir. Söylenen sözcükler, lider tarafından tahtaya yazılır.

- A. şiirin ana fikri C. size çağrıştırdığı bir sözcük
B. şiire başlık D. şiire zıt bir sözcük

Her satır için, bir sayı belirlenir. Örneğin, birinci satır için beş. Her beşinci sözcük yuvarlak içine alınır. Her satır için dörder sözcük bu şekilde seçilir. Belirlenen sözcüklerle, ikili gruplar halinde veya bireysel olarak, aşağıdaki kurallara uygun olarak şiir yazılır.

Kurallar

- Satır sıraları değişmez.
- Satırlardaki sözcük sıraları değişebilir.
- Satırlardaki sözcükler ek alabilir.
- Her satıra bir sözcük eklenebilir.

Yazılan şiirler grupta paylaşılır. (*Şiir yazma etkinliği, Tülay Üstündağ'ın liderlik eğitimi programı I. aşama atölyesinden uyarlanmıştır.*)

C- Değerlendirme

1. Öğrencilere, tüm çalışmalar süresince neler yaşadıkları ve neler hissettikleri sorulur. Öğrencilerin duygularını paylaşmalarına fırsat verilir. Örnek ders planının hangi kazanımları gerçekleştireceği üzerine konuşulur. Etkinlikler, ders planı çerçevesinde değerlendirilir.

2. Dört grup oluşturulur. Her gruba bir şiir verilir; bu şiirle ilgili, Türkçe dersi için, drama yöntemini kullanılarak, giriş, canlandırma ve değerlendirme etkinlikleri belirlemeleri istenir. Planlanan etkinlikler grupça tartışılır.

Verilerin Analizi

Öz-yeterlik ölçeği ve tutum ölçeğinden elde edilen veriler analize hazırlanırken ilk olarak, puanların normal dağılım gösterip göstermediği belirlenmiştir. Uygulanan normallik testi sonuçları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Öz-yeterlik ve tutum ölçeğinden öntest ve sontest puanları normallik testi sonuçları

		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		İstatistik değeri	sd	p	İstatistik değeri	sd	p
Öz-yeterlik	Öntest	.136	34	.110	.945	34	.089
	Sontest	.153	34	.052	.948	34	.110
Tutum	Öntest	.076	34	.200	.987	34	.945
	Sontest	.126	34	.189	.938	34	.053

Tablo 1 incelendiğinde, öz-yeterlik ölçeği ile tutum ölçeğinden elde edilen öntest ve sontest puanlarının normal dağılım gösterdiği görülmektedir ($p > .05$).

Verilerin normal dağılım gösterdiği belirlendikten sonra, öntest ve sontest puanları arasında farklılaşma olup olmadığı eşli gruplar t-testi ile test edilmiştir. Veriler, SPSS 20 istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiş ve sonuçların yorumlanmasında .05 anlamlılık düzeyi kabul edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde, Yıldırım ve Şimşek (2006) tarafından da belirtildiği gibi toplanan veriler kavramsallaştırılmış, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir şekilde düzenlenmiş ve buna göre veriyi açıklayan temalar oluşturulmuştur. Bulguları sunarken öğretmen adaylarının görüşlerinden alıntılara yer verilmiştir. Ön görüşme için ilk görüşülen öğretmen adayı ÖÖA1, ikinci görüşülen ÖÖA2; son görüşme için ilk görüşülen öğretmen adayı SÖA1, ikinci görüşülen SÖA2 olarak adlandırılmıştır. İç güvenirliliği sağlamak için, elde edilen kodlar ve temalar üzerinde, drama konusunda uzman ikinci bir kodlayıcı ile birlikte çalışılmıştır. İki kodlayıcı arasında, üzerinde görüş birliği sağlanan ve görüş ayrılığı olan kodlar ve temalar belirlenmiştir. Kodlayıcılar arasındaki kodlayıcı güvenirliliği, "Kodlayıcı Güvenirlilik Katsayısı=Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı X 100)" formülü kullanılarak hesaplanmıştır (Miles ve Huberman, 1994, s.64). İki kodlayıcı arasındaki uyuşma oranı .94 olarak hesaplanmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, nicel ve nitel verilere ilişkin bulgular, alt araştırma soruları çerçevesinde düzenlenerek sunulmuştur.

Drama dersinin amacına ilişkin görüşler

Öğretmen adaylarına hem uygulama öncesinde hem de uygulama sonrasında drama dersinin amacı sorulmuştur. Bu konudaki yanıtların tema, kod ve frekans dağılımı Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Drama dersinin amacı ile ilgili görüşlere ilişkin tema, kod ve frekans dağılımı

Ön görüşme			Son görüşme		
Tema	Kod	f	Tema	Kod	f
Öğretim	Dersi zevkli hale getirme ve sevdirme	7	Öğretim	Dersi zevkli hale getirme ve sevdirme	5
	Dersi daha verimli-etkili şekilde anlatma	3		Eğlendirerek-oyun haline getirerek öğretme	4
	Dersi oyun şeklinde anlatma	2		Yaparak yaşayarak öğretme	2
Öğrenme	Kalıcı öğrenmeyi sağlama	2	Öğrenme	Kalıcı öğrenmeyi sağlama	8
	Öğrenmeyi kolaylaştırma	2		Öğrenmeyi kolaylaştırma	2
				Etkili-anlamli öğrenmeyi sağlama	2
Öğrenci	Kendini daha iyi ifade etme/tanıma	4	Öğrenci	Kendilerini ifade etmelerini sağlama	6
		3		Sosyalleşmeyi ve işbirliğini sağlama	5
	Öğrenciyi aktif hale getirme			Öğrenciyi aktif hale getirme	4
	Empati yeteneğini geliştirmek	3		Yaratıcılığı geliştirme	1

Tablo 2’de görüldüğü gibi, yapılan görüşmelerde öğretmen adaylarından alınan yanıtlar, öğretim, öğrenme ve öğrenci temalarında toplanmıştır. Yapılan ön görüşmede, öğretim temasında, öğretmen adaylarından yedisi drama dersinin amacını, dersi zevkli hale getirme ve sevdirme, üçü dersi daha verimli-etkili şekilde anlatma, iki öğretmen adayı da dersi oyun şeklinde anlatma olarak belirtmiştir. Öğrenme temasında ikişer öğretmen adayı drama dersinin amacını, kalıcı öğrenmeyi sağlama ve öğrenmeyi kolaylaştırma; öğrenci temasında öğretmen adaylarından dördü kendini daha iyi ifade etme/tanıma, üçer öğretmen adayı da öğrenciyi aktif hale getirme ve empati yeteneğini geliştirme olarak belirtmiştir.

Bu öğretmen adaylarından biri düşüncelerini, "*Drama dersinin amacı, dersi daha verimli şekilde anlatmak. Daha anlamlı öğrenme*

sağlamaktır" (ÖÖA7) sözleriyle; bir diğeri de "Öğrenciye derste nasıl öğretebiliriz, o kendisini derste nasıl ifade edebilir, dramayı derste nasıl kullanabilirizi öğreneceğiz." (ÖÖA13) şeklinde ifade etmiştir.

Uygulama sonrasında yapılan son görüşmede, öğretim temasında, öğretmen adaylarından beşi drama dersinin amacını, dersi zevkli hale getirme ve sevdirmeye; dördü eğlendirerek-oyun haline getirerek öğretme, ikisi de yaparak yaşayarak öğretme şeklinde belirtmişlerdir. Öğrenme temasında sekiz öğretmen adayı drama dersinin amacını, kalıcı öğrenmeyi sağlama, ikişer öğretmen adayı da öğrenmeyi kolaylaştırma ve etkili-anlamalı öğrenmeyi sağlama olarak ifade etmişlerdir. Öğrenci temasında altı öğretmen adayı drama dersinin amacını, kendilerini ifade etmelerini sağlama, beşi sosyalleşmeyi ve işbirliğini sağlama, dördü öğrenciyi aktif hale getirme, biri de yaratıcılığı geliştirme olarak belirtmiştir.

Bu öğretmen adaylarından ikisi düşüncelerini, "*Drama dersinin amacı, anlamlı bir şekilde öğrenme sağlamak, çocukların etkin katılımını sağlamak, kalıcı öğrenmeler sağlamak*" (SÖA3), "*Dersi oyun haline getirmek, onlara sevdirmek, günlük yaşantılarını kullanarak kendilerini ifade etmelerini sağlamak için bir ders*" (SÖA4) şeklinde ifade etmişlerdir.

Yapılan ön ve son görüşmelerden elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, öğretmen adaylarının drama dersinin amacına yönelik ilk görüşlerinin daha çok dersi zevkli hale getirme ve oyun şeklinde anlatmaya odaklandığı görülmektedir. Son görüşmede ise öğretmen adaylarının görüşlerinin daha çok kalıcı öğrenmeyi, sosyalleşmeyi ve işbirliğini, kendilerini ifade etmelerini sağlama gibi daha çok dramanın sağladığı yararları odaklandığı dikkat çekmektedir. Bu durum, yapılan uygulamanın dramanın sağladığı yararları ortaya çıkarmada etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Drama kavramına ilişkin görüşler

Öğretmen adaylarına hem uygulama öncesinde hem de uygulama sonrasında drama deyince akıllarına neler geldiği sorulmuştur. Bu konudaki yanıtların kod ve frekans dağılımı Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3'te görüldüğü gibi, yapılan ön görüşmede öğretmen adaylarından 17'si dramanın kendilerine oyunu, 12'si tiyatroyu, altısı canlandırmayı, ikisi yaratıcılığı, biri de eğlenceyi çağrıştırdığını söylemişlerdir. Bu öğrencilerden biri düşüncelerini, "*Oyun, canlandırma, seyirci olmadan da canlandırma aklıma geliyor.*" (ÖÖA6) şeklinde ifade etmiştir.

Tablo 3. Drama kavramının oluşturduğu çağrışımlara ilişkin kod ve frekans dağılımı

Ön görüşme		Son görüşme	
Kod	f	Kod	f
Oyun	17	Oyunla-canlandırma ile öğretim	12
Tiyatro	12	Canlandırma	12
Canlandırma	6	Oyun	6
Yaratıcılık	2	Rol oynama	5
Eğlence	1	Doğaçlama	4
		Kalıcı öğrenme	2

Uygulama sonrasında yapılan son görüşmede ise 12'şer öğretmen adayı drama denilince, oyunla-canlandırma ile öğretim ve canlandırma, altısı oyun, beşi rol oynama, dördü doğaçlama ve iki öğretmen aday da kalıcı öğrenmenin akıllarına geldiğinden söz etmişlerdir. Bu öğretmen adaylarından ikisi düşüncelerini, "*Drama denilince aklıma canlandırma ve oyunların öğretimde kullanılması geliyor.*" (SÖA3), "*Drama, oyunla bilgiler öğretmek...Canlandırma ve oyunla amaca yönelik oyun oynayarak ders işleme*" (SÖA18) sözleriyle ifade etmişlerdir.

Öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde, dramanın artık sadece oyunu değil de oyunla öğretimi çağrıştırmayı ve son görüşmede kimsenin tiyatro cevabını vermemesi dikkat çekmektedir. Bu durum, dramanın amacının ve tiyatrodan farklı olduğunun anlaşıldığı şekilde yorumlanabilir.

Bir dersin yaratıcı drama yöntemiyle işlenmesine ilişkin görüşler

Öğretmen adaylarına, bir dersin yaratıcı drama yöntemiyle işlenmesi ile öğretmen ve öğrenci açısından nasıl bir fark oluşacağını düşündükleri sorulmuş; bu konudaki yanıtların tema, kod ve frekans dağılımı Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Bir dersin yaratıcı drama ile işlenmesi ile ilgili görüşlere ilişkin tema, kod ve frekans dağılımı

Ön görüşme			Son görüşme		
Tema	Kod	f	Tema	Kod	f
Öğrenme	Eğlenerek-severek öğrenme	8	Öğrenme	Kalıcı öğrenme	12
	Daha iyi/etkili öğrenme	7		Eğlenerek-severek öğrenme	7
	Kalıcı öğrenme	6		Daha iyi/etkili öğrenme	6
	Daha kolay öğrenme	3		Yaparak-yaşayarak öğrenme	5
Öğrenci	Derse aktif katılım	5	Öğrenci	Derse aktif katılım	14
	Kendini daha iyi ifade etme	1		Kendini daha rahat ifade etme	5
				Yaratıcılıklarını geliştirme	2
				Sosyal ilişkileri geliştirme	2
Öğretmen	Çocukları daha iyi anlama/tanımaya	2	Öğretmen	İşinin zorlaşması; daha çok ön hazırlık-plan gerektirmesi	6
	İstenen bilginin daha kolay verilmesi	2		Öğretim daha verimli	5
				Öğretim daha zevkli	3
				Öğrencilerini daha iyi anlama	2

Tablo 4'te görüldüğü gibi, yapılan görüşmelerde öğretmen adaylarının bir dersin yaratıcı drama yöntemiyle işlenmesine ilişkin yanıtları, öğrenme, öğrenci ve öğretmen temalarında toplanmıştır. Öğrenme temasında, yaratıcı drama yöntemiyle dersin işlenmesine ilişkin sekiz öğretmen adayı eğlenerek-severek öğrenme, yedisi daha iyi/etkili öğrenme, altısı kalıcı öğrenme, üç öğretmen adayı da daha kolay öğrenme gerçekleştireceğini belirtmiştir. Öğrenci temasında, öğretmen adaylarından beşi yaratıcı drama yöntemiyle ders işlenmesinin derse aktif katılım sağlanacağını, biri de kendini daha iyi ifade etmeyi sağlanacağını; öğretmen temasında ikişer öğretmen adayı da çocukları daha iyi anlama/tanımayı ve istenen bilginin daha kolay verilmesini sağlanacağını söylemişlerdir. Ayrıca öğretmen adaylarından dördü, bir dersin yaratıcı drama yöntemiyle işlenmesinin öğretmen açısından nasıl bir fark oluşacağını bilemediğini söylemiştir.

Bu doğrultuda öğretmen adaylarının görüşleri şöyledir: "*Dersin drama yöntemi ile işlenirse öğrenciler eğlenerek öğrenir, öğrendikleri kalıcı olur, öğretmen; öğrencilerini daha iyi tanır*" (ÖÖA10), "*Yaratıcı drama ile*

ders işlerken öğrenci; kendini rahat ifade eder, daha iyi öğrenir; öğretmen; vermek istediğini daha kısa sürede ve kolay verir." (ÖÖA20).

Uygulama sonrasında yapılan son görüşmede ise öğrenme temasında öğretmen adaylarından 12'si yaratıcı drama yöntemiyle dersin işlenmesine ilişkin kalıcı öğrenme, yedisi eğlenerek-severek öğrenme, altısı daha iyi/etkili öğrenme, beşi yaparak-yaşayarak öğrenme sağlanacağını belirtmişlerdir. Öğrenci temasında, 14 öğretmen adayı dersin yaratıcı drama ile işlenmesi ile derse aktif katılım sağlanacağını, beşi kendini daha rahat ifade etmede, ikişer öğretmen adayı da yaratıcılıkta ve sosyal ilişkilerde gelişim olacağını belirtmişlerdir. Öğretmen temasında ise, öğretmen adaylarından altısı dersin yaratıcı drama ile işlenmesinin öğretmenin işinin zorlaştıracağını; daha çok ön hazırlık-plan gerektireceğini, beşi öğretimin daha verimli olacağını; üçü öğretimin daha zevkli olacağını, ikisi öğrencileri daha iyi anlamayı sağlayacağını ifade etmişlerdir.

Konuyla ilgili olarak üç öğretmen adayının görüşü şu şekildedir: *"Dersin drama ile işlenmesi ile dersi sıkıcı olmaktan kurtarır, yaratıcılığı geliştirir, çocuklar eğlenerek öğrendiği için öğrendikleri kalıcı oluyor. Daha kısa sürede anlatılmak istenenler anlatılabilir. Öğretmen için daha kolay değil ama öğrettikleri daha kalıcı öğreniliyor." (SÖA3), "Dramada öğrenme söz konusu, daha fazla kişi öğreniyor amacına ulaşmada drama daha etkili, gelenekselde öğrenci pasif; dramada öğrenciler aktif, etkinliğin içinde eğlenerek öğreniyorlar" (SÖA19), "Öğretmen açısından daha zor, daha çok ön hazırlık gerektiriyor ama zevkli ve faydalı ve güzel dönütler alabiliyor; öğrenci, kendini daha iyi ifade ediyor, düşüncelerini açıkça ifade edebiliyor, sosyal ilişkilerini geliştiriyor" (SÖA21).*

Yapılan ön ve son görüşmelerden elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, öğretmen adaylarının özellikle dramanın yaparak-yaşayarak ve kalıcı öğrenmeyi sağlamada, derse aktif katılım gerçekleştirmede etkili olduğunu belirttikleri görülmektedir. Diğer bir dikkat çekici bulgu da yaratıcı drama yöntemiyle ders işlenmesinin öğretmenin daha çok ön hazırlık ve plan yapmasını gerektirmesi ile ilgili farkındalıklarının artmasıdır.

Drama planı hazırlama ve uygulamaya yönelik görüşler

Öğretmen adaylarına hem uygulama öncesinde hem de uygulama sonrasında drama planı hazırlama ve uygulama konusunda kendilerini nasıl hissettikleri sorulmuştur. Bu konudaki yanıtların tema, kod ve frekans dağılımı Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Drama planı hazırlama ve uygulama ile ilgili görüşlere ilişkin tema, kod ve frekans dağılımı

Ön görüşme			Son görüşme		
Tema	Kod	f	Tema	Kod	f
Plan hazırlama	Hazırlayamam	14	Plan hazırlama	Hazırlayabilirim	20
	Yetersizim	4		Biraz yetersizim	1
	Hazırlayabilirim	3			
Uygulama	Uygulayamam	19	Uygulama	Uygulayabilirim	21
	Uygulayabilirim	2			

Tablo 5'te görüldüğü gibi, ön görüşmede, 14 öğretmen adayı drama planı hazırlayamam, dördü yetersizim, üç öğretmen adayı ise hazırlayabileceğimi düşünüyorum derken; dramayı uygulama ile ilgili olarak öğretmen adaylarından ikisi hariç diğerleri uygulayamam şeklinde görüş belirtmişlerdir. Yapılan son görüşmede plan hazırlama ile ilgili olarak, 20 öğretmen adayı drama planı hazırlayabilirim derken, biri de plan hazırlamada kendisini biraz yetersiz hissettiğini ifade etmiş; dramayı uygulama ile ilgili olarak öğretmen adaylarının tamamı dramayı uygulayabilirim şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Yapılan ön ve son görüşmelerden elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, uygulama öncesinde öğretmen adaylarının tamamının drama planı hazırlama ve uygulama konusunda kendilerini yetersiz hissederken, uygulama sonrasında ders planı hazırlayabileceklerini ve uygulayabileceklerini belirtmeleri bu konudaki öz-yeterliklerinin arttığı şeklinde yorumlanabilir.

Yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz-yeterlik alguları ve yaratıcı drama dersine yönelik tutumlar

Öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz-yeterlik algularını belirlemeye yönelik kullanılan "Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Öz-Yeterlik Algısı Ölçeği"nin ve yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarını belirlemek için kullanılan "Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği"nin öntest ve sontest puanları arasında farklılaşma olup olmadığı eşli gruplar t-testi ile test edilmiştir. Sonuçlar Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz-yeterlik algı ve tutum puanlarına ilişkin eşli gruplar t testi sonuçları

		N	\bar{X}	S	sd	t	P*	η^2
Öz-yeterlik	Öntest	34	180,71	19.62	33	6,967	.000	.89
	Sontest	34	197,76	18.44				
Tutum	Öntest	34	187,79	18.60	33	3,131	.004	0.47
	Sontest	34	198,24	22.62				

*p<.01

Tablo 6 incelendiğinde, öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz-yeterlik algı sontest ortalama puanlarının ($\bar{X} = 197,76$), öntest ortalama puanlarından ($\bar{X} = 180,71$); tutum sontest ortalama puanlarının ($\bar{X} = 198,24$), öntest ortalama puanlarından ($\bar{X} = 187,79$) yüksek olduğu görülmektedir. Bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için p değerine baktığımızda, grupların ortalama puanları arasında .000 ve .004 düzeyinde anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir [t(33) = 6,967; p<.01]; [t(33) = 3,131; p<.05]. Bu durumda, öz-yeterlik algısı için etki büyüklüğünün ($\eta^2 = .89$) geniş; tutum için ($\eta^2 = .47$) hesaplanan etki büyüklüğünün orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, yapılan uygulamanın, öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz-yeterlik algılarını ve dramaya ilişkin tutumlarını geliştirmede etkili olduğu söylenebilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz-yeterlik algılarının ve tutumlarının geliştirilmesinin amaçlandığı bu çalışmada, drama yönteminin çeşitli derslerdeki kullanımına yönelik örnek uygulamalar, drama yoluyla sunulmuştur. "Yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz-yeterlik algıları ölçeği" ve "Yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği"nden elde edilen öntest ve sontest bulguları değerlendirildiğinde, yapılan 11 haftalık uygulamanın, öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz-yeterlik algılarında ve tutumlarında olumlu bir gelişme sağladığı söylenebilir. Uygulama sonrasında yapılan görüşmede, öğretmen adaylarının tamamı, uygulama sonrasında drama planı hazırlama ve uygulama konusunda kendilerine

güvendiklerini; genel anlamda öz-güvenlerinin arttığını ve severek-eğlenerek öğrendiklerini belirtmişlerdir. Görüşme sonucundan elde edilen bu bulgular nicel bulguları destekler niteliktedir.

Araştırma sonuçlarına paralel olarak, Altıntaş ve Kaya (2012) tarafından yapılan çalışmada da, öğretmen adaylarının öz-yeterlik ve tutum puanları, zorunlu olarak aldıkları Özel Öğretim Yöntemleri dersine ek olarak seçmeli ders olarak Fen Eğitiminde Yaratıcı Drama dersini alan öğretmen adaylarında daha yüksek bulunmuştur. Bu durum, öğretmen adaylarının drama yöntemi ile ilgili aldıkları ders sayısı arttıkça öz-yeterlik ve tutum puanlarının da artması şeklinde yorumlanmıştır. Bertiz (2005), Bertiz, Bahar ve Yeğen (2010) ile Fenli (2010) tarafından yapılan çalışmalarda da, yaratıcı drama yöntemine yönelik uygulamaların ardından, öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemine yönelik tutumlarında olumlu yönde bir değişim olduğu belirlenmiştir. Hamurcu (2009) tarafından yapılan çalışmada da öğretmen adaylarıyla bir dönem boyunca sürdürülen drama çalışmalarının, onların dramaya yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir. Dramanın bir yöntem olarak kullanıldığı deneysel çalışmalarda da, dramanın tutum (Soylu-Makas, 2017; Kadan, 2013; Bakkaloğlu (2017), özgüven (Paylan, 2013; Arieli, 2007) üzerinde olumlu etkileri olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmalara paralel olarak, Üstündağ (1997) tarafından yapılan çalışmada da, drama ile ders işlenen deney grubu öğrencilerinin dersi zevkli ve farklı buldukları tespit edilmiştir. Ayrıca, drama temelli hazırlanan öğretimin, öğretmenlerin öğretime yönelik öz-yeterliklerini artırmada etkili olduğu sonucuna ulaşan çalışmaların da olduğu görülmüştür (Cawthon ve Dawson, 2009; Bencze ve Upton, 2006).

Kaaland-Wells (1993), yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik eğitim alan sınıf öğretmenlerinin, yaratıcı dramanın etkili bir yöntem olduğunu düşündüklerini belirtmiş ve öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemini kullanmalarında kişisel drama geçmişlerinin önemini vurgulamıştır. Yapılan çalışmada, drama eğitimi alan öğretmenlerin dramayı kullanma düzeylerinin arttığı ve tutumlarının olumlu yönde geliştiği belirlenmiştir. Benzer şekilde Horasan-Doğan (2017) da katıldıkları yaratıcı drama atölyesinin öğretmen adaylarının öğretmenlik becerilerini geliştirdiğini; profesyonel ve kişisel kimliklerini keşfetmelerine yardımcı olduğunu belirtmiştir.

Drama lideri/öğretmeni, drama çalışmalarında katılımcılara rehberlik eden, ilk ivmeyi veren, sunan ve değerlendiren kişidir. Eğitim sisteminde öğretmenden beklenen özelliklerin tamamı drama öğretmeninden de beklenir. Bunun yanı sıra bir drama öğretmenin kendisini eğitim bilimleri,

tiyatro ve diğer sanat dalları gibi disiplinlerarası bir şekilde yetiştirmesi gerekmektedir (Adıgüzel, 2010). Belirtildiği gibi, drama lideri/öğretmenin, sahip olması gereken özelliklerin çok boyutlu ve çok yönlü olması sebebiyle, alınan drama eğitiminin süresi arttıkça dramayı kullanmaya yönelik öz-yeterlik de artmaktadır. Drama ile ilgili yaşantısı artan öğretmenin hem dramaya ilişkin tutumu artmakta hem de bu durum dramayı uygulayabilme konusunda kendine olan güveninin de artmasının bir sebebi olarak gösterilebilir.

Nitel analizler sonucunda elde edilen sonuçlara bakıldığında, uygulama sonrasında öğretmen adaylarının drama dersinin amaçlarını, eğlendirerek-oyun haline getirerek öğretme, yaparak-yaşayarak öğrenme, kalıcı öğrenmeyi, sosyalleşmeyi ve işbirliğini sağlama olarak ifade ettikleri belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının kendi ifadeleri ile, ilgili alan yazında belirtilen (San, 1990; Akın, 1993; Uysal, 1996; Üstündağ, 1998, s.31-32; Metin,1999; Kaf, 1999; McCaslin, 2000; Okvuran, 2000; Kocayörük-Yaya, 2000; Akoğuz, 2002; Yönel, 2004; Kara ve Çam, 2007; Taş, 2008; Adıgüzel, 2010; Eti, 2010) dramanın amaçlarının ve katkılarının birbiriyle örtüştüğü görülmektedir. Bu durum, yapılan uygulamanın öğretmen adaylarının dramanın amaçlarını içselleştirmelerinde etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu bulguya paralel olarak, Akkocaoğlu-Çayır, Akhun ve Özdemir-Şimşek (2016) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenler, katıldıkları drama kursu sonrası yaratıcı dramanın genel amaçlarını; yaratıcılık ve hayal gücünü geliştirme, kişisel gelişim, yaparak-yaşayarak öğrenmeyi sağlama ve öğrenmede kalıcılık sağlama olarak belirtmişlerdir. Başçı ve Gündoğdu (2011) tarafından yapılan çalışmada da öğretmen adaylarına drama dersinin amacı sorulduğunda, drama derslerinin öğrencilerin kişisel gelişimlerine ve duyuşsal özelliklerine katkıda bulunduğunu; yaratıcı ve farklı düşünebilmeyi, hayal gücünü, kendine güven duymayı, empati ve iletişim becerilerini geliştirdiğini ifade etmişlerdir. Yine benzer şekilde Ormancı ve Şaşmaz-Ören'in (2010) çalışmasında sınıf öğretmeni adayları, dramanın ilköğretimde kullanılmasının öğrencilerin empati kurma, yaratıcı ve eleştirel düşünme, özgüven kazanma, sosyalleşme, iletişim kurma gibi kazanımlarını gerçekleştirebilmelerine katkı sağlayacağını ifade etmişlerdir.

Drama uygulamaları, okul öncesinden üniversiteye kadar her eğitim kademesinde, sosyal, fiziksel, duygusal, dil ve bilişsel becerilerin gelişimine yardımcı olur. Drama, öğrencilerin işbirliği içinde çalışma, empati kurma, öz-güven, öz-saygı, eleştirel düşünme, problem çözme, yazılı ve sözlü becerilerinin gelişimine olumlu katkılar sağlamaktadır (McCaslin, 2000). Yaptıkları çalışmalar ile Farris ve Parke (1993), drama uygulamalarının

sonucunda oluşan olumlu sınıf atmosferine ve gelişen işbirliği davranışlarına; Freeman, Sullivan ve Fulton (2003) da dramanın benlik kavramı ve sosyal beceriler üzerindeki olumlu etkilerine vurgu yapmışlardır.

Yapılan bu çalışmanın, öğretmen adaylarının "drama" kavramı ile ilgili düşüncelerinde de değişime sebep olduğu görülmektedir. Uygulama öncesinde dramanın, oyun ve tiyatroyu; uygulamadan sonra ise oynanabilirlikle öğretimi, canlandırmayı ve dersi eğlenceli hale getirmeyi çağrıştırdığı ortaya çıkmıştır. Yılmaz (2013) tarafından yapılan çalışmada da uygulama öncesinde öğretmen adaylarının dramayı, oyun olarak gördükleri ve bir tiyatro türü olarak düşündükleri; uygulama sonrasında ise oyun içinde ders olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Güler (2015) tarafından yapılan benzer bir çalışmada da öğretmenler "drama deyince aklınıza ne geliyor?" sorusuna; yöntem, yaşantı, empati, doğaçlama, yaratıcılık, kendini ifade etme, vücut dilini kullanma, canlandırma sanatı ve tiyatro şeklinde cevap vermişlerdir.

Yapılan bu uygulama sonunda öğretmen adaylarının, bir dersin drama kullanılarak işlenmesini, kalıcı öğrenmeyi sağlamada, derse aktif katılım gerçekleştirilmede, kendini daha rahat ifade etmede ve yaratıcılığı geliştirmede etkili buldukları saptanmıştır. Benzer bir çalışmada, öğretmenler, katıldıkları drama kursu sonrası yaratıcı dramayı yöntem olarak kullanma gerekçesi olarak, kalıcı öğrenmeyi sağlama, eğlenerek öğrenme, aktif katılımı ve yaparak-yaşayarak öğrenmeyi sağlama gibi özellikleri sıralamışlardır (Akkocaoğlu-Çayır ve ark., 2016). Bu bulguya paralel olarak, Başçı ve Gündoğdu (2011) tarafından yapılan çalışmada da öğretmen adayları dramanın etkili bir yöntem ve teknik olarak kullanılabileceğini düşündüklerini belirtmişlerdir. Dramanın öğrenmeyi kalıcı hale getirme, yaratıcılığı geliştirme, soyut kavramların somutlaştırılmasını sağladığını, işbirliğini geliştirdiği, eğlence yönü çok fazla olduğu için diğer derslerde rahatlatma sağladığını belirtmişlerdir. Bertiz'in (2005), Bertiz, Bahar ve Yeğen (2010), Yılmaz'ın (2013) çalışmalarında öğretmen adayları, Aykaç ve Köğce'nin (2014) çalışmasında da öğretmenler, yaratıcı drama yönteminin kalıcı öğrenme sağlamada, eğlenerek ve yaparak-yaşayarak öğrenmede, dikkatleri derse toplamada ve amaçlara ulaşmada, soyut kavramları anlaşılır hale getirmede ve yaratıcılığı geliştirmede etkili olduğunu belirtmişlerdir. Güler'in (2015) çalışmasında da benzer şekilde öğretmenler özellikle eleştirel düşünme, empati, sosyalleşme, iletişim, toplama ve çıkarma yapabilme, duyuşsal, sözel ifade ve yaratıcılık becerilerinin geliştirilmesinde drama yönteminin etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Kaba ve Özdemir-Şimşek (2012) tarafından yapılan çalışmada da öğrenciler, yaratıcı drama yöntemini; tam öğrenmeyi ve yaparak-yaşayarak öğrenmeyi sağlayan,

bilgileri akılda tutucu etkiye sahip bir yöntem olarak tanımlamışlar; Güngör'ün (2017) çalışmasında da öğrenciler drama derslerinde kendilerini daha aktif bulduklarını ve özgüven tazelediklerini belirtmişlerdir. Yapılan bu uygulamanın, öğretmen adaylarının dramayı uygulama bilgilerini arttırdığı, özgüvenlerini ve arkadaşlık ilişkilerini geliştirdiği ortaya çıkmıştır. Bu bulguya paralel olarak, Akkocaoğlu-Çayır ve ark.'nın (2016) çalışması sonrasında öğretmenler, katıldıkları drama kursunun mesleki ve kişisel gelişimlerine katkı sağladığını ifade etmişlerdir.

Başçı ve Gündoğdu (2011) tarafından yapılan çalışmada da öğretmen adayları drama dersinin, kendini rahat ve doğru ifade etmede, kendini keşfetmeyi sağlamada, özgüven kazandırmada, iletişim ve empati becerisinin gelişimini sağlamada, işbirliğini geliştirmede katkı sağladığını belirtmişlerdir. Wagner (1988) de, dramanın tutum üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu, bunun yanı sıra kendine güven, kendini gerçekleştirme, empati ve işbirliği konusunda da gelişim sağladığını vurgulamıştır.

Dramanın ilköğretim derslerinde kullanımına yönelik sınıf ve okul öncesi öğretmenliği öğretmen adaylarının görüşlerinin alındığı diğer iki çalışmada da drama sayesinde öğrencilerin empati kurma, yaratıcı ve eleştirel düşünme, sosyalleşme ve iletişim kurma becerilerinin gelişebileceği belirtilmiş; öğrencilerin tüm süreç boyunca aktif oldukları drama ile girişimcilik, kendini ifade edebilme ve özgüven duygusunda artma meydana geleceğinden (Ormancı ve Şaşmaz-Ören, 2010), ek olarak da dramanın liderlik, etkili öğrenme, deneyim kazanma gibi eğitsel kazanımlarından (Aküzüm, Kaya ve Karataş, 2014) söz edilmiştir. Bu görüşler de araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir.

Öneriler

Bu araştırmadan elde edilen bulgulardan hareket ederek, öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz-yeterlik algılarının ve dramaya ilişkin tutumlarının, drama yönteminin çeşitli derslerdeki kullanımına yönelik örnek uygulamalar yaptırılarak geliştirilebileceği söylenebilir. Benzer çalışmalarda öğrenci günlükleri, video kayıtları vb. veri toplama araçları kullanarak sürece ilişkin daha derinlemesine bilgi edinilebilir. Öğretmen adaylarının hazırladıkları ders planlarından birisini, gerçek bir sınıf ortamında uygulamaları sağlanarak, mikro öğretim tekniği ile adayın süreci yönetme biçimi incelenebilir, böylece drama yöntemini kullanmaya yönelik öz-yeterliğinin gelişmesine katkı sağlanabilir.

Daha sonra yapılacak çalışmalara yönelik olarak, yapılacak deneysel bir çalışmayla, en az iki farklı yöntem kullanılarak hangisinin öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz-yeterlik algılarını ve tutumlarını daha iyi geliştirdiği araştırılabilir. Drama uygulamalarının, öğretmen adaylarının drama bilgileri, yaratıcılıkları, sosyal becerileri ya da diğer duyuşsal özellikleri üzerindeki etkileri araştırılabilir.

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, H. Ö. (2006a) Yaratıcı drama kavramı, bileşenleri ve aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1 (1), 17-27.
- Adıgüzel, H. Ö. (2006b). Eğitimde yeni bir yöntem ve disiplin: Yaratıcı drama. H. Ömer Adıgüzel (Ed.), *Yaratıcı Drama 1985-1998 Yazılar* (2. Baskı) içinde (s.203-222). Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Adıgüzel, H. Ö. (2006c). Yaratıcı drama derslerine (okulöncesinde drama ve ilköğretimde drama) ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1 (2), 7-15.
- Adıgüzel, H. Ö. (2008). Türkiye'de eğitimde yaratıcı dramanın yakın tarihi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1 (5), 7-28.
- Adıgüzel, H. Ö. (2010). *Eğitimde yaratıcı drama*. Ankara: Naturel Yayınevi.
- Akın, M. (1993). Farklı sosyo-ekonomik düzeylerdeki (SED) ilköğretim üçüncü sınıf öğrencilerinin sosyalleşme düzeylerine yaratıcı drama eğitiminin etkisi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Akkocaoğlu-Çayır, N.; Akhun, B. ve Özdemir-Şimşek, P. (2016). Kültür öğretmenleriyle hizmet içi eğitim kapsamında yaratıcı drama üzerine bir çalışma: Katılımcı görüşlerinin nitel analizi. *Eğitim ve Bilim*, 41 (183), 69-99.
- Akoğuz, M. (2002). İletişim becerilerinin geliştirilmesinde yaratıcı dramanın etkisi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Aküzüm, C.; Kaya, İ. ve Karataş, K. (2014). *Okul öncesi eğitimde bir yöntem olarak dramanın kullanımına ilişkin okul öncesi öğretmen adaylarının görüşleri*. Yıldız International Conference on Educational Research and Social Sciences Proceedings Book, Ankara: Pegem Akademi.
- Akyel, Y. ve Çalışkan, N. (2013). Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin drama yöntemi yeterliliklerinin değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (3), 161-173.

- Altıntaş, E. ve Kaya, H. (2012). Fen bilgisi öğretmen adaylarının drama yöntemiyle fen ve teknoloji dersinin işlenmesine yönelik öz-yeterlik ve tutumları. *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 28 (4), 287-295.
- Arieli, B. (2007). The integration of creative drama into science teaching. *Yayımlanmamış doktora tezi*. Kansas State University, Manhattan, Kansas, USA.
- Aslan, G. (2014). Öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlik algılarının incelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Aykaç, M. ve Köğçe, D. (2014). Sınıf öğretmenlerinin matematik derslerinde yaratıcı drama yöntemini kullanma durumlarının incelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi*, 7 (17), 907-938.
- Bakkaloğlu, N. (2007). İlkokul çevre konularında uygulanan yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin başarılarına, kalıcılığa ve ilgilerine etkisi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Başçı, Z. ve Gündoğdu, K. (2011). Öğretmen adaylarının drama dersine ilişkin tutumları ve görüşleri: Atatürk Üniversitesi örneği. *İlköğretim Online*, 10 (2), 454-467.
- Bencze, L. ve Upton, L. (2006). Being your own role model for improving self-efficacy: An elementary teacher self-actualizes through drama-based science teaching. *Canadian Journal of Science, Mathematics and Technology Education*, 6 (3), 207-226.
- Bertiz, H. (2005). Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumları ve öyküleme çalışmalarına ilişkin görüşleri. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Bertiz, H., Bahar, M. ve Yeğen, G. (2010). Fen ve teknoloji öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemine yönelik tutumları ve yöntemin fen ve teknoloji eğitiminde kullanılabilirliğine ilişkin görüşleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30 (2), 483-509.
- Büyükköztürk, Ş.; Kılıç-Çakmak, E.; Akgün, Ö. E.; Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi
- Can, B. ve Cantürk-Günhan, B. (2009). Yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz-yeterlik ölçeği. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 4 (1), 34-43.
- Cawthon, S. W. ve Dawson, K. (2009) Drama for schools: Impact of a drama-based professional development program on teacher self-efficacy and authentic instruction. *Youth Theatre Journal*, 23 (2), 144-161.

- Creswell, J. W. ve Plano Clark, V. L. (2014). *Karma araştırma yöntemleri*. (Çev.Ed.: Y. Dede, S. B. Demir). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çetingöz, D. (2012). Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlilikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, s.131-142.
- Ekiz, N. ve Duman, G. (2016). Sınıf öğretmeni adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 186-205.
- Eti, İ. (2010). Drama etkinliklerinin okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaş grubu çocukların sosyal becerileri üzerine etkisi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Farris, P. J. ve Parke, J. (1993). To be or not to be: What students think about drama, *The Clearing House*, 66 (4), 231-234.
- Fenli, A. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının yaratıcı drama dersine yönelik tutumları (MAKÜ örneği). *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Freeman, G. D.; Sullivan, K. ve Fulton, C. R. (2003). Effects of creative drama on self concept, social skills, and problem behavior. *Journal of Educational Research*, 96, 131-139.
- Güler, M. (2015). Sınıf ve branş öğretmenlerinin yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlik algı düzeyleri ve görüşleri. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Amasya Üniversitesi, Amasya.
- Güngör, M. (2017). 8. sınıf T.C. İnkılâp tarihi ve Atatürkçülük dersi kazanımlarının kavratılmasında yaratıcı drama etkisi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Gürol, A. (2003). Okul öncesi öğretmenleri ile okul öncesi öğretmen adaylarının eğitimde dramanın uygulanmasına ilişkin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 153.
- Hamurcu (2009). Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin yaratıcı dramaya yönelik tutumları. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 4 (4), s.1257-1273.
- Horasan-Doğan, S. (2017). The effects of creative drama on ELT student teachers' metacognitive awareness and teaching skills. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kaland-Wells, C. (1994). Classroom teachers' perception and use of creative drama. *Youth Theatre Journal*, 8 (4), s. 21-26.
- Kaba, H. ve Özdemir-Şimşek, P. (2012). İlköğretim bölümü yüksek lisans öğrencilerinin fen ve teknoloji öğretiminde yaratıcı drama yönteminin uygulanılmasına ilişkin görüşleri (Hacettepe Üniversitesi Örneği). X.

Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi. 27-30 Haziran 2012. Niğde.

- Kadan, Ö. F. (2013). Yaratıcı drama yönteminin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersindeki başarı, tutum ve motivasyonlarına etkisi. *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi*. Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay.
- Kaf, Ö. (1999). Hayat bilgisi dersinde bazı sosyal becerilerin kazandırılmasında yaratıcı drama yönteminin etkisi. *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi*. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Kara, Y. ve Çam, F. (2007). Yaratıcı drama yönteminin bazı sosyal becerilerin kazandırılmasına etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 145–155.
- Kıdam, A. (2013). İlköğretim okullarında görevli fen ve teknoloji öğretmenlerinin öğrenme-öğretme sürecinde drama yöntemini kullanma düzeylerinin belirlenmesi (Kırşehir ili örneği). *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir.
- Kırbaşoğlu-Kılıç, L. ve Eyüp, B. (2013). Türkçe öğretmeni adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz-yeterlik algıları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 6 (11), 799-820.
- Kocayörük-Yaya, A. (2000). İlköğretim öğrencilerinin sosyal becerilerini geliştirmede dramanın etkisi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Koç, İ. (2013). Öğretmenlerin sosyal bilgiler dersinde drama yöntemini uygulama ve drama tekniklerine ilişkin yeterliliklerinin belirlenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir.
- Maden, S. (2010). Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlikleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (14), 259 - 274.
- Maden, S. (2011). Türkçe öğretiminde drama yönteminin kullanımı ile ilgili sorunlar. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4 (6), 107-122.
- McCaslin, N. (2000). *Creative drama in the classroom & beyond*. USA: Longman.
- Metin G. G. (1999). *Dramanın 5-6 yaş çocuklarının sosyal duygusal gelişimlerine etkisinin incelenmesi*. Marmara Üniversitesi, İstanbul
- Metinnam, İ. (2017, Nisan). Sınıf öğretmeni adaylarının yaratıcı drama oturumu planlama süreçlerinde karşılaştıkları sorunların incelenmesi [Öz]. 26. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresinde sunulan bildiri. Eşirim adresi: <http://2017.ices-uebk.org/>

- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook*, Thousand Oaks, Calif., Sage.
- Okvuran, A. (2000). Yaratıcı dramaya yönelik tutumlar. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Ankara Üniversitesi, Ankara
- Okvuran, A. (2003). Drama öğretmeninin yeterlilikleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 36 (1-2), 81-87.
- Ormancı, Ü. ve Şaşmaz-Ören, F. (2010). Dramanın ilköğretimde kullanılabilirliğine yönelik sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri: Demirci Eğitim Fakültesi Örneği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 43 (1), 165-191.
- Öztürk, A. (2000). Yaratıcı drama uygulamalarında güncel sorunlar. *Türkiye 2. Drama Liderler Buluşması ve Ulusal Drama Semineri*, 23-25 Haziran, s.115-120.
- Paylan, N. (2013). İlkokulda yapılan yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin öz güven gelişimine etkisi. *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi*. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- San, İ. (1990). Eğitimde yaratıcı drama. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23 (2), 573-582.
- San, İ. (1996). Yaratıcılığı geliştiren bir yöntem ve yaratıcı bireyi yetiştiren bir disiplin: Eğitsel yaratıcı drama. *Yeni Türkiye Dergisi*, 2 (7), 148-160
- Susar-Kırmızı, F. ve Saygı, C. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlik algıları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (2), 739 –750.
- Soylu-Makas, F. (2017). Yaratıcı drama yönteminin dördüncü sınıf matematik dersinde başarı, tutum ve öğrenmenin kalıcılığına etkisi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Taş, F. (2008). İlköğretim 1.-5. sınıflar matematik dersi temel becerilerine drama tekniğinin katkısına ilişkin öğretmen görüşleri. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Turan, İ.; Kuşuoğlu İ. H. ve Albayrak, O. (2012). Öğretmen adaylarının drama öz yeterliği ve coğrafya, tarih ve vatandaşlık bilgileri konularında drama kullanımı. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 7(3), 1004-1016.
- Tutuman, O. Y. ve Yıldız-Demirtaş, V. (2011). Türkçe öğretmenlerinin yaratıcı drama uygulama yeterlilikleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 34-49.
- Uzun, A. (2016). Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama yöntemine yönelik tutum ve özyeterlikleri ile hayat bilgisi dersinde kullanımına ilişkin görüşleri. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir.

- Ünal, E. (2004). Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin ilköğretimde drama derslerine ilişkin tutumları. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 1-15.
- Üstündağ, T. (1997). Vatandaşlık ve insan hakları öğretiminde yaratıcı dramının erişiyeye ve derse yönelik öğrenci tutumlarına etkisi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Üstündağ, T. (1998). Yaratıcı drama eğitim programının öğeleri. *Eğitim ve Bilim*, 22 (107), 30-37.
- Wagner, B. J. (1988). Research currents: Does classroom drama affect the arts of language?, *Language Arts*, 65 (1), 44-55.
- Wagner, B. J. (2002). Understanding drama-based education. G. Bräuer (Ed.). *Body and Language: Intercultural Learning Through Drama*. (ss.4-18). Westport: Ablex Publishing.
- Yıldırım, İ. N. (2008). İlköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama yöntemine ilişkin yeterlilik ve uygulama düzeylerinin belirlenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Yıldırım, Y. (2011). Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, S. (2013). Sosyal bilgiler öğretiminde bir yöntem olarak dramının kullanımına ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (2), 123-145.
- YÖK (2007). Eğitim fakültesi öğretmen yetiştirme lisans programları. <https://www.yok.gov.tr/documents/> adresinden 29.06.2017 tarihinde alınmıştır.
- Yönel, A. (2004). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin yaratıcı dramaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Selçuk Üniversitesi, Konya.

EXTENDED ABSTRACT

One of the most effective approaches to be regarded as “a context of learning by doing” is “creative drama”. Besides being an effective *learning method* at the outset, creative drama is said to contribute to an individual’s multi-faceted development as *a field of art education* and *a discipline*. Adiguzel (2010, p.56) also defined creative drama as animation of a goal or an opinion through techniques like improvisation, dramatization, etc. with a group and based on group members’ experiences. The person primarily liable for the execution of the drama process appropriately, organization of learning experiences and actualization of drama goals is the drama teacher. The drama leader/teacher who designs, forms and manages the process in creative drama is the most crucial element of drama process (Adiguzel, 2006a). It is expected that teachers have self-efficacy to employ the creative drama method and their attitudes are positive in addition to their knowledge and skills so that goals can be achieved through drama education. When the relevant literature was surveyed, it was determined that teachers’ and teacher candidates’ attitudes towards drama are high or above average (Ekiz and Duman, 2016; Altintas and Kaya, 2012; Basci ve Gundoğan, 2011; Fenli, 2010) though their self-efficacies are not so high and do not include drama techniques in practice much (Altintas and Kaya, 2012; Kirbasoglu-Kilic and Eyup, 2013; Cetingoz, 2012; Maden, 2010; Tutuman and Yildiz-Demirtas, 2013; Kidam, 2013; Koc, 2013; Aykac and Kogce, 2014). That drama techniques are not included in practice much could be related to their low self-efficacies to use drama. In the scope of the study, teacher candidates were asked what the biggest challenge was about the drama course in the pre-interviews. The teacher candidates mentioned that they had trouble in planning lessons. It was aimed at improving teacher candidates’ attitudes regarding the usage of the creative drama method and contributing to their development to this effect in the study.

The main aim of the research to examine the views of elementary school prospective teachers on drama concept and drama practice and to develop prospective teachers’ self-efficacy perceptions and attitudes towards using the creative drama method.

Teacher candidates’ opinions about their efficacies in conducting a lesson through creative drama, possible problems they think they may encounter during creative drama lessons, planning and carrying out drama plans were also analyzed in the study. Sequential explanatory design was used as a mixed method designs. The universe of the study was comprised of totally 34 teacher candidates 20 of whom were female and 14 of whom were male studying in the third grade in the department of elementary school teaching in the faculty of education at a state university in the 2016-2017 academic year. The study was conducted for totally 11 weeks in the “Drama” course in the fifth term of the Department of Elementary School Teaching. In the study, the data were collected through “Self-Efficacy Scale Directed at Using Creative Drama Method”, “Attitude Scale Towards Creative Drama Course” and semi-structured interviews. In the study, whether there was a

differentiation among pre-test and post-test scores derived from the self-efficacy and attitude scale were tested via paired-samples t-test. Content analysis was made in the analysis of the data obtained from the semi-structure interview form.

The implementation was made in 33 hours totally in three-hour sessions for 11 weeks between September-December 2016. Within the scope of the study, workshops in which samples to use drama in various courses were included were planned to improve teacher candidates' self-efficacies to use creative drama. That the participants develop awareness to use creative drama in Turkish, mathematics, life science, science and social studies courses was aimed in the workshops. The workshops planned were put into practice with the teacher candidates.

When the findings derived at the end of the study were assessed, it was determined that the implementation was effective in improving teacher candidates' self-efficacies to use the creative drama method and their attitudes regarding drama. After the implementation, the teacher candidates expressed that they felt themselves more about planning and conducting a drama plan and that their self-confidence increased and learned by having fun in general. The finding derived from the interviews support the qualitative findings. Also, they stated that the goals of the drama lesson are to teach by making it fun and dramatizing, learn by doing, and ensure socialization and cooperation. It was seen that the teacher candidates' own words match the goals of drama in the relevant literature (San, 1990; Ustundag, 1998, p.31-32; McCaslin, 2000; Adiguzel, 2010), which could be interpreted as the implementation's being influential in the teacher candidates' internalizing the goals of drama. After the practice, it was established that teacher candidates regard having a lesson using drama as effective in ensuring permanent learning and active participation in lessons, expressing oneself more comfortably and improving creativity. The teacher candidates mentioned lack of voluntary participation, high number of students, creating too much noise, lack of enough time and being unable to find proper settings as possible problems during drama lessons.

Based on the findings of the study, it could be stated that teacher candidates' self-efficacy perceptions and to use creative drama and attitudes regarding drama could be improved through sample practices aimed at using the creative drama method in various courses. Further information as to the process could be obtained in depth using data collection tools like student diaries, video recordings, etc. in similar studies. Ensuring that one of the lessons plans prepared by the teacher candidates is put into practice in a real classroom setting, a candidate's way of managing the process could be studied through the micro-teaching method and thus contribution to improving his/her self-efficacy to use the creative drama method could be made.